

Det finns många sätt att transportera tuben på. Här är Malin Karlssons modell, med tuben monterad på stativet, och stativet gränsle över styret. På hyfsat jämn cykelväg kör hon så även längre sträckor. På stökigare underlag åker tuben ner i rygsäcken, och stativet hänger utan tub kvar över styret.

Bild: MALIN KARLSSON

CYKELSKÅDA

OCH UPPTÄCK MERA

Först ut i vår serie om ekoskådningsstrategier blir cykeln som skådartransport. Inte bara för att det är vår. Inte bara för att minska utsläppen. Utan faktiskt också för att öka din skådartid och dina chanser att stöta på något oväntat.

TEXT: PÅR LYDMARK

PAR.LYDMARK@GOF.NU

PÅ 60-TALET SKÅDADE man med cykel oavsett vart man skulle. I alla fall om man hette Uno Unger. På en av sina rundor i Sverige cyklade Uno från Göteborg till Öland och sedan hem igen. En så lång cykeltur är kanske inget man hinner med så ofta, men det finns en viktig aspekt i cykelskådandet som ofta glöms bort. Under nämnda cykelresa upptäckte Uno inte mindre än fyra lundsångare utmed sträckan från Färjestaden till Ölands södra udde.

Vem hittar de lundsångarna idag? Ingen. Alla blåser förbi med uppvevade rutor för att så fort som möjligt komma ner till udden, där alla andra är. Annars kanske man missar något. Paradoxalt nog minskar samtidigt chansen att man ska hitta något själv när man på detta sätt bara skådar på lokaler, och låter sig vara instängd i en bil mellan lokalerna. För det finns naturligtvis inget som säger att fåglar enbart visar sig på typiska fågellokaler.

CYKELSKÅDNINGENS FÖRDELAR

Cyklens stora fördel ligger just i det ovanstående anekdot illustrerar så bra. Med öronen fria från glasrutor och motorbuller skådar du hela tiden du är ute, även under transporten, på ett helt annat sätt än när du kör bil.

Som en bonus släpper du inte ut ett enda gram avgaser och får både ben- och konditionsträning på köpet. Men det finns andra fördelar också. Cykeln tar sig fram på vägar där bilar varken kan

eller får köra. Grusvägar med bom, motions slingor, större stigar. Med cykeln som skådartransport kan du alltså transportera dig närmare målet och ta dig till mål som med bil kräver långa promenader. I sådana situationer är det inte ens säkert att bilen tar dig fortare fram till målet.

CYKELMODELLER OCH PACKTIPS

Även om cykelns grundform inte har ändrat sig så mycket sedan 60-talet har det hänt mycket med smådetaljerna, och beroende på hur man vill cykelskåda finns det många cykelvarianter att välja på. Som ren skådartransport på vägar funkar för-

Bild: JAN-ÅKE NORESSON

▲ Från Sävedalen till Brudarebacken tar man sig enklast med cykel.

står vilken klassisk cykel som helst. Möjligen bör man undvika de mest slimmade racerhojarna eftersom de är svåra att få med sig packning på. Med en mångväxlad mountainbike maximerar man terrängen man kan ta sig fram i, men även här kan packutrymmet vara något begränsat. Den mest mångsidiga skådarcykeln hamnar kanske någonsans däremellan – en cykel med hyfsat breda däck för bra grusframkomlighet, rejäl pakethållare för bra packmöjligheter och åtminstone en handfull växlar för att klara kuperad terräng bra.

Hur man packar och vad man tar med sig på cykeln beror förstas på hur lång runda man ska ut på. Vill man ha tub med sig, vilket man oftast vill om det inte handlar om ren skogsskådning, finns ett par varianter att välja på. Har man ett stativhuvud med snabbfäste är den enklaste varianten att plocka av tuben från stativet, spänna fast stativet på pakethållaren med en rem (se bild) och lägga tuben i ryggsäcken. Detta gör visserligen att man inte på två sekunder kan tvärnita och slita fram tuben, men med snabbfäste på huvudet går det ändå relativt fort och man kan ha tuben uppe på mindre än en halvminut. För längre transporter är detta helt klart att rekommendera.

Vill man ha tuben snabbare åtkomlig kan man på kortare rundor cykla med hela tuben monterad på stativet med hjälp av en tubryggsäck (se bild på

kar släpa på. Med en eller två cykelväskor på pakethållaren och en ryggsäck på ryggen sväljer dock en cykel mer än man kan tro. Handkikaren har man förstås runt halsen.

Ömtålig optik som kamerautrustning känns kanske säkrast att ha på ryggen, men cykelväskor är perfekta för andra saker som kläder, mat och fågelböcker. Eller så väljer man att köra lightskådning och slimmare allt så mycket det går för en skogstur med mountainbike. Då får tuben stanna hemma och den tunga handkikaren ersätts av en kompaktare, tillsammans med lite proviant i en liten ryggsäck. Motsatsen går förstås också, och blir det fullt i väskutrymmen finns det många fina cykelkärror att haka på om man vill långskåda och övernatta med cykel.

LÅTER DET JOBBIGT? ELCYKLA!

Tillhör du skaran som tycker det låter lite för jobbigt att cykelskåda? Sedan några år tillbaka finns lösningen: elcykeln! En elcykel är en cykel som förstärks med en elmotor som kompletterar trampandet upp till en hastighet på 25 km/h. Du trampar alltså som vanligt, men det känns som att cykla i medvind och lätt nerförsbacke hela tiden. Sedan två år är undertecknad stolt ägare till en sådan pjäs, och jag kan bara konstatera att det är en fantastisk uppfinning. I det närmaste helt tyst surrar man fram i upp till 25 km/h och får bra hjälp på traven under skådarrundan. Ett par extra kilos packning märks inte, och räckvidden på dagens modeller ligger på upp till fem mil på en laddning. Vill man cykla längre än så får man snällt trampa vidare helt för egen maskin, eller ha med sig ett reservbatteri.

Det finns idag ganska många elcyklar på marknaden, och man hittar dem både i vanliga cykelaffärer och i specialiserade butiker med bara elcyklar (till exempel EcoRide på Övre Husargatan i Göteborg). Ta dig till en cykelbutik och provcykla om du är nyfiken. Prismässigt ligger en normalmodell på cirka 10 000 kronor, men i och med att den ökar din cyklingsbara räckvidd kan du ganska snabbt tjäna in de pengarna på minskade transportkostnader med bil och kollektivtrafik om du blir en hängiven elcyklist.

Batteriet laddar man upp på några timmar till en elkostnad av cirka en krona, och sedan kan man lugnt njuta av behaglig cykling i flera mil. Definitivt ett bättre val än allt motordrivet du kan tänka dig, och med alla fördelar kvar från den vanliga cykeln.

DET ENA UTESLUTER INTE DET ANDRA

Naturligtvis ska vi inte låta all skugga falla över bilen som skådartransport (mer om det i ett kommande nummer av FpV), men den kanske inte behöver vara så dominant som den ofta är idag. Det

Med elcykel känns det som att cykla i medvind och lätt nedförsbacke hela tiden

Bild: PÅR LYDMARK

▲ Med cykel når du till ställen ingen bil kan ta dig. I det här fallet med det bekväma alternativet elcykel, vilket avslöjas av det grå batteriet bakom sadelstolpen.

sidan 13 i förra numret av FpV). Ett tredje alternativ är att låta tuben sitta kvar på stativet och surra fast hela ekipaget på pakethållaren, eller kränga fast det över styret (se förra uppslaget). Då gäller det dock att cykla lite försiktigare, eller ha en tub man inte är så rädd om, eftersom det kan skaka till rätt rejält vid håligheter och annat i vägen.

Övrig utrustning är enklare. Här handlar det bara om att sälla lite, och bara ta med det man or-

Bild: PÅR LYDMARK

är dags att våga tänka om. Prova cykeln i vår! Och lås inte fast dig vid att det bara måste ske på hemmaplan. Ta med en cykel nästa gång du ska till Öland. Ställ bilen vid övernattningsstället och cykla runt hela helgen. Det är dags att släppa ut öronen och öka skådartiden. Det skulle alla vinna på. Både du, miljön, de där lundsångarna ingen upptäcker längre och alla glada skådare den dagen du cyklar fram en polyglottsångare.

NU CYKLAR VI IN VÅREN

Att cykla året runt, med dubbdäck på cykeln vintertid, kanske bara är något för de mest inbitna. Men för alla andra är det perfekt att börja nu när våren börjar få fäste ordentligt. Putsa upp din gamla trotjänare eller köp en om du inte har någon. Låt oss göra den här våren cykeltätare i fält än tidigare år. Om inte annat för att visa resten av Sverige att vi minsann vet hur man cykelskådar när det i början av juni är dags för Skådarhjälpens nationella cykelrally (se nyheten på sidan 6 för mer information).

Glöm inte att se över reflexer och lyse om du tänker cykla i dunkelt ljus bara. Se upp för bilar där det inte finns cykelbanor, och har du ingen hjälm – köp en! Vi vill inte bli färre skådare bara för att fler börjar cykelskåda. 🦋

Bild: PÅR LYDMARK

▲ **28 maj 2005 var det cykelskådartätare än någonsin utanför Ekliden efter den hittills enda upplagan av Cykeljakten. Sammanlagt trampade lagen ihop 131 arter på 15 timmar. Vinnarlaget fick hela 111 arter – bara det ett bevis på hur bra det är att cykelskåda. Och i juni är det dags att cykeltävla igen!**

◀ **En rem är egentligen allt som krävs. Och en cykel förstås.**